

*Володимир БАХРУШИН,
доктор фізико-математичних наук,
професор, академік АН вищої школи України,
стаття «Складне народження нового Закону» (витяги)
Опубліковано: портал «Освітня політика», 26.11.2015 р*

Щодо стану і перспектив прийняття закону «Про освіту»

«19 листопада у Верховній Раді під номером 3491 було зареєстровано проект нового Закону України «Про освіту». Утім, дискусії з багатьох його норм не тільки не втихають, але і стають все палкішими. Зокрема, **продовжується активне обговорення сучасного розуміння освіти, її місії та завдань** (виділення – ред.), доцільності переходу на 12-річну загальну середню освіту, створення профільної старшої школи, механізмів фінансування, розподілу повноважень органів влади і управління, сертифікації педагогічних працівників, соціального захисту освітян та здобувачів освіти та інших принципових питань. Тому не є несподіваним ухвалення 25 листопада рішення Комітету Верховної Ради з питань науки і освіти про повернення законопроекту до Кабінету Міністрів на доопрацювання.

Сьогодні розглядаються два основні варіанти подальшої роботи над Законом. Перший полягає у тому, щоб не поспішати з його прийняттям, а провести ретельне вивчення стану української освіти, дослідити громадську думку з питань освіти, а вже потім розробити новий «ідеальний» Закон... І лише після цього треба починати роботу над законопроектами. Подібну ідею з різних причин, підтримує значна частка громадських активістів, які не бачать своїх ключових пропозицій в останньому варіанті проекту.

Рішення почати від самого початку роботу над іншим проектом і довести його до ідеального вигляду на першій погляд є досить привабливим. І було б цілком прийнятним, якби чинний Закон «Про освіту» працював. На жаль, він не працює і, мабуть, ніколи не працював. Точніше, вибірково працюють і працювали лише окремі його норми. Тут немає нічого дивного. Цей Закон було прийнято ще улітку 1991 року. Незважаючи на велику кількість внесених до нього поправок, **він залишається радянським за своєю концепцією і сутністю** (виділення – ред.). Тому за його нормами неважко побачити примари жорстко централізованої системи державного управління... Тому не було потреби створювати працездатні норми в Законі України. Він значною мірою виконував роль красивої декорації, а не реального інструмента управління освітою.»

«Відтак ми можемо констатувати, що багато років українська освіта значною мірою працює поза межами правового поля. І це є однією з основних причин кризового стану української освіти. Звісно, що велику негативну роль відіграли також економічні, політичні, соціальні та інші проблеми України. Про сучасний стан української освіти написано досить багато. На думку багатьох відомих експертів «пацієнт скоріше мертвий, ніж живий». Звісно, що це метафора. Але така, яка за відсутності швидких і ефективних заходів з боку Верховної Ради та Уряду дуже швидко може перетворитися на реальність.»

«Тим не менш, при всіх суттєвих зауваженнях до законопроекту, вважаю, що його сьогодні є можливість достатньо швидко доопрацювати законопроект з урахуванням головних концептуальних зауважень і прийняти новий Закон про освіту протягом

наступних декількох місяців. Але для цього потрібні політична воля і бажання всіх головних стейкхолдерів шукати взаємоприйнятні рішення складних проблем.

Якщо з тих чи інших причин цього зробити не вдасться, то варто розглянути ще дві альтернативи продовженню дії чинного Закону на невизначений час:

1. Скасувати Закон про освіту, і внести необхідні зміни до спеціальних Законів, що регулюють сферу освіти.

2. Внести першочергові зміни до Закону про освіту на основі напрацювань законопроекту № 3491 і продовжити роботу над створенням більш досконалого і сучасного нового Закону.»

Як відгук на публікацію В. Бахрушина відвідувач порталу Олександр Горбань пише: «Треба визначити, навіщо потрібен новий закон. А потім подивитися, наскільки проект йому відповідає». На що отримує відповідь від автора: «Дійсно, є проблема, що в Законі не визначено його мету і завдання (виділення – ред.). Інша проблема— уявлення різних кіл суспільства стосовно мети і завдань нового Закону є істотно різними.»